

13

Nieuwe Woorden: الوقت والنقود *al-waqt wa-n-nuqūd* Tijd en Geld

1

Basiswoordenschat

تاريخ تواريخ	<i>tārīx tawārīx</i> datum	بعد الظهر	<i>ba9d aṣ-ṣuḥr</i> namiddag
ساعة	<i>sā9a</i> uur, klok	دقيقة دقائق	<i>daqīqa daqā'iq</i> minuut
سنوي	<i>sanawī</i> jaarlijks	سنة سنوات	<i>sana sanawāt</i> jaar
صباح	<i>ṣabāḥ</i> ochtend	شهر أشهر	<i>šahr 'ašhur</i> maand
مدة مدد	<i>mudda mudad</i> tijdperk	ظهر	<i>ṣuḥr</i> middag
يوم أيام	<i>joum 'ajjām</i> dag	مساء	<i>masā'</i> avond
درهم دراهم	<i>dirham darāhim</i> dirham	جنيه	<i>djinayh</i> pond (£)
دينار دنانير	<i>dīnār danānīr</i> dinar	دولار	<i>dōlār</i> dollar
مصرف مصارف*	<i>maṣrif maṣārīf</i> bank	فرنك	<i>fīrank</i> frank
		يورو	<i>jūro</i> euro

* Bij het spreken gebruikt u beter de alledaagse woorden voor 'geld', *fulūs* (mv.) en 'bank', *bank bunūk* (7/3).

 5134.wav openen, Basiswoordenschat beluisteren en herhalen.

Getallen

2 Kijk naar 7/4 terug voor de uitleg over de Arabische getallen.

De 'officiële' juiste uitspraak van de hoofdtelwoorden, samen met hun veranderlijke schrijfwijze in woorden, is ingewikkeld. De meeste Arabieren (ook de intellectuelen) hebben het er moeilijk mee; zij gebruiken liever een vereenvoudigde dagelijkse uitspraak. Zij vermijden meestal ook, de hoofdtelwoorden als woorden te schrijven. Dat wordt u ook sterk aangeraden. De dagelijkse uitspraak van de getallen verandert volgens de regio, maar de hier aangeboden variant wordt overal aanvaard en begrepen. In deze lijst vindt u naast de alledaagse uitspraak de ambtelijke schrijfwijze, *alleen opdat u ze zou herkennen*.

0	٠	صفر <i>ṣifr</i>	1	واحد\واحدة <i>wāḥid(a)</i>
2	٢	اثنان\اثنتين <i>ithnayn, thintayn</i>		
4	٤	أربعة\أربع <i>'arba9a</i>	3	ثلاثة\ثلاث <i>thalātha</i>
6	٦	ستة\ست <i>sitta</i>	5	خمسة\خمس <i>xamsa</i>
8	٨	ثمانية\ثمان <i>thamānija</i>	7	سبعة\سبع <i>sab9a</i>
10	١٠	عشرة\عشر <i>9ašra</i>	9	تسعة\تسع <i>tis9a</i>

Merk a.u.b. op:

- *ṣifr* is een naamwoord, en wordt niet met een ander naamwoord gebruikt.
- Voor 1 en 2 zijn *wāḥid* en *ithnayn* mannelijk, *wāḥida* en *thintayn* vrouwelijk. 1 en 2 met een naamwoord hebben genuscongruentie. 2 met een naamwoord wordt echter meestal niet met een getal maar met het tweevoud van het naamwoord (Les 7) uitgedrukt; het getal kan voor alle duidelijkheid toegevoegd worden. Bij het tellen zonder (genoemd of impliciet) naamwoord gebruiken wij de mannelijke vorm van 1 en 2.
- De getallen 3 tot 10 hebben maar één gesproken vorm, zonder genuscongruentie. Een

naamwoord met een getal 3 tot 10 staat in de meervoudsvorm:

٦ عمال (*sitta*) zes arbeiders ١٠ ريال (*9ašra*) tien riyal

- Vóór een naamwoord met begin-klinker of begin-*hamza* wordt de uitgang-ة...ة van de getallen 3 tot 10 -at uitgesproken:

٦ (سِتَّة) أسابيع *sittat 'asābī9* zes weken

٣ (ثَلَاثَة) أشهر *thalāthat 'ašhur* drie maanden

Misschien heeft u alleen de getallen 0 tot 9 nodig; dat volstaat om een lang nummer voor te lezen.

In dat geval doet u best enkel de oefening 1 onderaan en bekijk de paragrafen 3 tot 7 enkel eventjes.

U kunt daar later op terugkomen, zo nodig.

Als u alles wil leren volgt u de latere paragrafen met meer aandacht en leert u ook de hogere getallen te gebruiken; daarna komen klok en kalender aan de beurt.

Oefening 1 Vind in dit fragment van een telefoongids de nummers voor

(a) *ḥasan 'abū 9īsa* (b) *djamāl 'abū 9īsa* (c) *ḥamad 'abū 9īsa*:

- ٧ -		(... أبو عيين)
٢٢٨٦٥٣	أبو عيسى جابر	٢٨٦٢٤٣
٤١٩٥٦٧	أبو عيسى جمال	٤٨٩٦٤٢
٣٣٢٧٩٦	أبو عيسى جميل	٤٣٨٧٤١
٢٣٤٣١١	أبو عيسى جميلة	٨١٩٦٥٤
٦٢٦٧٩٨	أبو عيسى حسن	٦٤٥٩٠٢
٥١٣٠٦٥	أبو عيسى حسني	٢٧٩٤٣٣
٧١٢٦٤٠	- المكتب	٤٩٣٤٢١
٧٣٤٨٨٥	أبو عيسى حسين	٥٧٨٠٠٨
٥٣٩٨٥٤	أبو عيسى حمد	٢٣٠٦٤٥

De oplossing van deze oefening volgt paragraaf 8 beneden.

3 Als u met de getallen wil verder gaan, heeft u hier eerst 11 tot 20, in alledaagse uitspraak, zonder het schrift:

12	١٢	<i>ithn9ašr</i>	11	١١	<i>'ihd9ašr</i>
14	١٤	<i>'arba9t9ašr</i>	13	١٣	<i>thalatt9ašr</i>
16	١٦	<i>sitt9ašr</i>	15	١٥	<i>xamst9ašr</i>
18	١٨	<i>thamant9ašr</i>	17	١٧	<i>sab9at9ašr</i>
20	٢٠	<i>9išrīn</i>	19	١٩	<i>tis9at9ašr</i>

Dan de tientallen van 30 tot 90:

40	٤٠	<i>'arba9īn</i>	30	٣٠	<i>thalāthīn</i>
60	٦٠	<i>sittīn</i>	50	٥٠	<i>xamsīn</i>
80	٨٠	<i>thamānīn</i>	70	٧٠	<i>sab9īn</i>
			90	٩٠	<i>tis9īn</i>

Wij zetten dubbele getallen zoals in het Nederlands samen, waarbij و als *u-* uitgesproken wordt,

32 ٣٢ *ithnayn u-thalāthīn* 21 ٢١ *wāḥid u-9išrīn*

– en de uitgang -a van *wāḥida* en van 3 tot 9 valt in de uitspraak meestal weg:

76 ٧٦ *sitt(a) u-sab9īn* 45 ٤٥ *xams(a) u-'arba9īn*

Alhoewel *u*- een zwakke begin-klinker is (zie 3/2, 3), valt deze uitzonderlijk na een vooraanstaande klinker in de uitspraak nooit weg; anders zou het hele woord verdwijnen.

Van 100 en hoger moet *u*, 'honderd', 'duizend' en 'miljoen' in geschreven vorm kunnen lezen:

100	١٠٠	مئة \مائة	<i>mīja</i> (spelling <i>مئة</i> is gebruikelijker)
1000	١٠٠٠	ألف	' <i>alf</i>
1 miljoen	١٠٠٠٠٠٠	مليون	<i>miljūn</i>

Hier zijn de tweevoudsvormen van deze getallen, zonder het schrift:

200	٢٠٠	<i>mitayn</i>
2000	٢٠٠٠	' <i>alfayn</i>
2 miljoen	٢٠٠٠٠٠٠	<i>miljūnayn</i>

Nu de andere samenstellingen, waar wij het enkelvoud van 'honderd' maar het meervoud van 'duizend' en 'miljoen' gebruiken:

300–900	٩٠٠–٣٠٠	<i>thalāthmīja</i> , ' <i>arba9mīja</i> , <i>xamsmīja</i> , <i>sittmīja</i> , <i>saba9mīja</i> , <i>thamanmīja</i> , <i>tis9amīja</i>
3000–9000	٩٠٠٠–٣٠٠٠	<i>thalāthat</i> , ' <i>arba9at</i> (enz.) ' <i>ālāf</i> (mv.)
3–9 miljoen	٩٠٠٠٠٠٠–٣٠٠٠٠٠٠	<i>thalātha</i> (enz.) <i>malājīn</i> (mv.)

mīja en zijn meervoudsvormen klinken *mīt* vóór een naamwoord; dit laatste staat in het enkelvoud:

١٠٠ موظف	<i>mīt muwazzaf</i>	100 arbeiders	} zie na * beneden.
٥٠٠ سنة	<i>xamsmīt sana</i>	500 jaar	

Lees nu deze hogere getallen. U merkt dat wij tussen alle onderdelen *u*- hebben:

٦٤٢	<i>sittmīja u-thnayn u-'arba9īn</i>
٣٤٨٩	<i>thalāthat 'ālāf u-'arba9mīja u-tis9 u-thamānīn</i>

* Een naamwoord na het getal staat in het meervoud na 3 tot 10, en in het enkelvoud na 11 en hoger. Bij samengestelde getallen, bijv. 105, bepaalt het *laatstgesproken getal* de vorm van het naamwoord. U zult soms een naamwoord in het enkelvoud met *٦٥٠٠* *tanwīn* (6/3) aantreffen; lees het zoals het staat:

٥ دينار	<i>xamsa danānīr</i>	5 dinar
٢٥ ديناراً	<i>xamsa u-9iṣrīn dīnāran</i>	25 dinar
١٠٥ دينار	<i>mīja u-xamsa danānīr</i>	105 dinar
١٠٠٠ دينار	' <i>alf dīnār</i>	1000 dinar
٣٠٠٠ دينار	<i>thalāthat 'ālāf dīnār</i>	3000 dinar

Oefening 2 Lees hardop en vertaal:

(a) ٥٠٠ ريال (b) ٣٦٥ يوماً (c) ٤٦ دولاراً (d) ٢٤ ساعة (e) دينارين

Oefening 3 Schrijf deze getallen in Arabische cijfers:

(a) 450 (b) 2028 (c) 779 4391 (d) 836 404 (e) 2440–99

De oplossingen van deze oefeningen volgen paragraaf 8 beneden.

Voor het hardop lezen van hoofdtelwoorden gebruikt u best de 'niet-ambtelijke' dagelijkse spraakvorm, die bij iedereen aanvaardbaar is. (Het uitspreken van de 'ambtelijke' vorm geldt bij velen als geaffecteerd.) Bij het schrijven van de hoofdtelwoorden gebruikt u beter cijfers dan woorden.

Rangtelwoorden

4 Rangtelwoorden zijn bijna altijd bepaald, en de 'ambtelijke' uitspraak wordt ervoor gebruikt. Wij hebben maar de reeks 'eerste' tot 'twaalfde' nodig. Lees en schrijf:

في الساعة الرابعة في الساعة الرابعة *fi s-sā9a r-rābi9a* om vier uur
 الساعة الثانية *as-sā9a th-thānija* twee uur

»S138.wav openen, beluisteren en herhalen.

In het eerste halfuur staat het uur vooraan, daarna و (uitspraak wa-) vóór het breukgetal of de minuten. Lees en schrijf:

الساعة الثانية وخمس دقائق *(wa-xams daqā'iq)*
 vijf na twee (,tweede uur en vijf minuten')
 الساعة السابعة والرابع *(wa-r-rub9)*
 kwart na zeven
 الساعة التاسعة والثلاث *(wa-th-thulth)*
 twintig na negen
 الساعة الثامنة والنصف *(wa-n-niṣf)*
 half negen (,acht uur en de helft')

NB: De halve uren worden hier *aan het voorafgeand uur toegevoegd*, zoals in het Engels. Noteer ook de uitspraak van و, en het lidwoord voor het breukgetal.

»S139.wav openen, beluisteren en herhalen.

De tijd op de klok in het tweede halfuur wordt gelijk getoond, maar met إلا 'illa', 'behalve', 'min' in plaats van و. Lees en schrijf:

الساعة الرابعة إلا عشر دقائق *('illa 9aṣr daqā'iq)*
 tien vóór vier (,vier uur behalve tien minuten')
 الساعة الخامسة إلا الرابع *('illa r-rub9)*
 kwart vóór vijf
 الساعة السادسة إلا الثالث *('illa th-thulth)*
 twintig vóór zes

»S140.wav openen, beluisteren en herhalen.

In het alledaagse gesprek spreken bijna alle Arabieren de uren met hoofdtelwoorden uit, en u- voor و: *as-sā9a thnayn/thalātha/'arba9a/xamsa/sitta u-rub9/sab9a u-nuṣṣ/thamānija 'illa thulth* (enz.).

Noteer de alledaagse gesproken vorm *nuṣṣ*, 'half', en *nuṣṣ, rub9* en *thulth* zonder lidwoord.

De tijd mogen wij vanzelfsprekend ook met hoofdtelwoorden (NB) schrijven, met een komma tussen uur en minuten:

في الساعة ٧،٣٠ om 7.30
 قبل ١٠،٢٥ vóór 10.25

24-uur tijd wordt weinig gebruikt. In plaats ervan:

صباحًا مساءً *ṣabāḥan/masā'an* vóór-/namiddags

Kalender

7 Lees en schrijf de dagen van de week:

الجمعة *al-djum9a* vrijdag
 السبت *as-sabt* zaterdag
 الأحد *al-'aḥad* zondag
 الاثنين *al-ithnayn* maandag
 الثلاثاء *ath-thulāthā'* dinsdag
 الأربعاء *al-'arba9ā'* woensdag
 الخميس *al-xamīs* donderdag

»S141.wav openen, beluisteren en herhalen.

Voor de namen van de dagen kunnen wij يوم *joum* zetten, in een GC. ,Op' met een dag is في :

في يوم السبت *fī joum as-sabt* op zaterdag, 's zaterdags

Hier zijn de namen van de maanden. Er bestaan twee reeksen, één in Afrikaanse en één in Aziatische Arabische landen:

	Afrika	Azië
januari	يناير <i>janājir</i>	كانون الثاني <i>kānūn ath-thānī</i>
februari	فبراير <i>fibrājir</i>	شباط <i>šubāṭ</i>
maart	مارس <i>māris</i>	آذار <i>'āḏār</i>
april	أبريل <i>'abrīl</i>	نيسان <i>nīsān</i>
mei	مايو <i>mājū</i>	أيار <i>'ajjār</i>
juni	يونيو <i>jūnijū</i>	حزيران <i>ḥazīrān</i>
juli	يوليو <i>jūlijū</i>	تموز <i>tammūz</i>
augustus	أغسطس <i>'agħuṣṭus</i>	آب <i>'āb</i>
september	سبتمبر <i>sibtambir</i>	أيلول <i>'aylūl</i>
oktober	أكتوبر <i>'oktōbir</i>	تشرين الأول <i>tišrīn al-'awwal</i>
november	نوفمبر <i>nūfimbir</i>	تشرين الثاني <i>tišrīn ath-thānī</i>
december	ديسمبر <i>disembir</i>	كانون الأول <i>kānūn al-'awwal</i>

In enkele landen wordt ook de moslimse kalender gebruikt. Het moslimjaar is een maanjaar, 354 of 355 dagen lang. Het jaargetal begint op de dag van de vlucht van de Profeet Muhammad (محمد *muḥammad*) van Mekka naar Medina, in 622 n. Chr. Hier zijn de 12 maanden:

صفر <i>ṣafar</i>	٢	محرم <i>muḥarram</i>	١
ربيع الثاني <i>rabī9 ath-thānī</i>	٤	ربيع الأول <i>rabī9 al-'awwal</i>	٣
جمادى الآخرة <i>djumāda l-'āxira</i>	٦	جمادى الأولى <i>djumāda l-'ūla</i>	٥
شعبان <i>ša9bān</i>	٨	رجب <i>radjab</i>	٧
شوال <i>šawwāl</i>	١٠	رمضان <i>ramadān</i>	٩
ذو الحجة <i>ḏu l-ḥidjdja</i>	١٢	ذو القعدة <i>ḏu l-qa9da</i>	١١

In alle kalenders drukken wij data zoals in Europa uit (dag-maand-jaar), met أول voor de eerste van de maand en de hoofdtelwoorden daarna. Enkele typische data, met de (dagelijkse) uitspraak:

(NB. Lees elk *getal* van links maar de hele *datum* van rechts.)

*م ١٩٨٤\٧\٢٠ *9iṣrīn jūlijū/tammūz sanat 'alf u-tis9amīja u-'arba9 u-thamānīn al-mīlādīja*
20/7/1984 n. Chr.

*م ٢٠١١\٣\٢١ *wāḥid u-9iṣrīn māris/'āḏār sanat 'alfayn u-'iḥdaṣr al-mīlādīja*
21/3/2011 n. Chr.

*هـ ١٤١٩\٧\١ *'awwal radjab sanat 'alf u-'arba9mīja u-tis9at9aṣr al-ḥidjrīja* 1/7/1419 AH

*م betekent ميلادية *mīlādīja* ,na Chr.'; هـ betekent هجرية *ḥidjrīja* ,AH' (Anno Hegiræ), 'Jaar van de Vlucht'.

أبجد *'abdjad* – Alfabetische Nummering

8 In een Europees document kunnen wij de hoofdstukken, paragrafen enz. alfabetisch of met Romeinse getallen nummeren: A/a, B/b, I/i, II/ii, III/iii enz. Het Arabisch doet hetzelfde alfabetisch; iedere letter heeft zijn numerieke waarde, maar niet in alfabetische volgorde. Wij hebben alleen de eerste tien nodig; hier zijn ze, met hun waarden en met het gebruikelijke geheugensteuntje:

أبجد هوّز حطي *'abdjad hawwaz huṭī* ('*alif* altijd met *hamza* in deze context).
10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

أبجد *'abdjad* betekent ,alfabet'; de andere woorden hebben buiten dit gebruik geen betekenis.

Lees: أ – معلومات أساسية 'alif – ma9lūmāt 'asāsīja A – Basisinformatie
 ب – التمويل bā – at-tamwīl B – Financiering

Oefening 4 Lees deze data in de internationale kalender hardop, met de twee Arabische vormen voor elke maand:

(a) ٢٠٠٢\١٢\١٢ (b) ١٩٩٩\٤\٢٤ (c) ٢٠٠٩\٨\١

De oplossing van deze oefening volgt beneden.

Oplossing van de Oefeningen

1 (a) 626798 (lijn 5) (b) 419567 (lijn 2) (c) 539854 (lijn 9)

2 (a) *xamsmīt rijāl* 500 rijal (b) *thalāthmīja u-xams u-sittīn jouman* 365 dagen

(c) *sitt u- 'arba9īn dōlāran* 46 dollar (d) *'arba9 u-9iśrīn sā9a* 24 uren

(e) *dinārayn* 2 dinar

3 (a) ٤٥٠ (b) ٢٠٢٨ (c) ٤٣٩١ ٧٧٩ (d) ٤٠٤ ٨٣٦ (e) ٩٩-٢٤٤٠

4 (a) *ithn9aśr disembir/kānūn al- 'awwal sanat 'alfayn u-thnayn*

(b) *'arba9 u-9iśrīn 'abrīl/nīsān sanat 'alf u-tis9amīja u-tis9 u-tis9īn*

(c) *'awwal 'aghusṭus/'āb sanat 'alfayn u-tis9a*

Testen

1 Lees hardop en vertaal. (De schrijfwijze van sommige met woorden geschreven getallen zal voor u vreemd lijken. Spreek ze uit, zoals boven in deze les getoond.) Lees voor (h) de tijd zowel ,formeel' (= zoals bij het voorlezen) als ook in de alledaagse uitspraak (zie paragraaf 7 boven):

(a) سبعة أسابيع (b) خمسمئة ريال سنوياً (c) في الساعة الثامنة (d) ١٥٪

(e) جنيهاً (g) في سنة ١٩٩٩ (f) عشرين جنيهاً مصرياً

(h) ثلاثة آلاف ليرة (k) تسعة أشهر (j) بعد الساعة ٧،٣٠ مساءً

2 Lees het uur hardop (zowel ,formeel' als ook in de alledaagse spreektaal) en vertaal:

(a) ١٢،٢٥ (c) الساعة الرابعة إلا الثلث (b) ٨،١٥ صباحاً